

SNELWEG NAAR ENERGIE-EFFICIËNTIE GEBLOKKEERD DOOR FILE GOEDE VOORNEMENS

Aan goede voornemens is geen gebrek. Bijna dagelijks komen nieuwe rapporten uit van overheid, milieugroepen, belangengroepen en bedrijfsleven. De overheid krijgt het verwijt dat ze niet slagvaardig is en onbetrouwbaar, de milieugroepen krijgen te horen dat ze misbruik maken van overheidssubsidies, het bedrijfsleven vreest voor haar concurrentiepositie en de gemiddelde burger begrijpt er niets meer van. Ondertussen gebeurt er te weinig en werkt de markt voor een groot deel nog met traditionele oplossingen.

DOOR TEUS VAN ECK*

Gelukkig beseffen steeds meer stakeholders dat het roer echt om moet en komen er nieuwe technieken beschikbaar. Hier worden enkele voorbeelden van goede voornemens beoordeeld en wordt een aanzet gegeven voor doorbreking van de vicieuze cirkel. Het eerste voorbeeld is de Warmtewet die net voor het zomerreces door de Tweede Kamer is aangenomen en nu ter goedkeuring bij de Eerste Kamer ligt. Positief is dat er bescherming voor afnemers komt, er komen mogelijkheden om verdere benutting van (rest)warmte af te dwingen, er lijkt meer financiële transparantie in de afzonderlijke projecten te komen en er komt de mogelijkheid subsidie te verstrekken voor een doelmatige warmtevoorziening. Helaas is er geen enkele verplichting tot transparantie in de milieuprestaties van de afzonderlijke projecten en geen aanzet tot een afgewogen energie- en milieubeleid voor de totale warmte- en koelingmarkt (qua volume en besparingsmogelijkheden veel groter dan de elektriciteitsmarkt). De voorgestelde tariefregulering gaat waarschijnlijk de haalbaarheid van nieuwe projecten met geothermie, warmte/koudeopslag en andere duurzame opties blokkeren. De wet biedt echter openingen om deze zaken op te pakken.

HOE WERKT DIT?

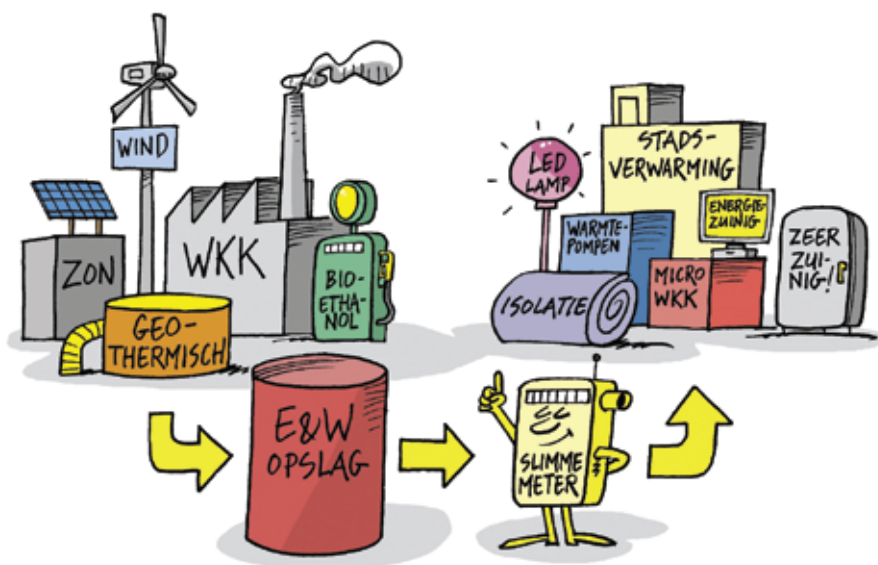
TWEE WEGEN

Voor dit alles zijn twee wegen mogelijk:

1. Alle beschikbare capaciteit wordt aangewend om het NMDA-maximumtarief vast te stellen en de financiële verantwoording per project in detail rond te krijgen. Waarschijnlijk is dit uitzichtloos, betreft het slechts circa 3 procent van de warmtemarkt, leidt het tot bureaucratie en frustreert het mogelijk ook het toegezegde aanvalsplan warmte van EZ. Uiteraard kan niet volledig aan de tariefproblematiek

worden voorbijgegaan, maar doe het dan zo pragmatisch mogelijk;

2. Door de beschreven problematiek wordt de noodzaak om gemeenten en marktpartijen zo snel mogelijk de benodigde instrumentaria voor objectief onderbouwd beleid en investeringsbeslissingen te geven nog duidelijker en belangrijker. Geef dit de eerste prioriteit en met de resultaten kunnen EZ en VROM snel tot een integraal energie- en milieubeleid voor warmte en koeling komen. Bovendien kunnen

DE MOGELIJKHEDEN ZIJN EINDELOOS

de intenties van de warmtewet op de meest efficiënte, pragmatische en toekomstgerichte wijze worden gerealiseerd.

Kiezen we voor bureaucratie ad 1 of voor een weloverwogen efficiënt en duurzaam aanvalsplan ad 2? Ondertussen blijven we voor meer dan 90 procent traditioneel bouwen en bijna de helft van ons aardgas in ketels verstoken om er lauw water van te maken, terwijl veel alternatieven beschikbaar zijn.

ENERGIERAPPORT 2008

Het tweede voorbeeld betreft het recent uitgebrachte Energierapport 2008 van EZ. Het rapport geeft een prima start voor de discussies hoe te komen tot een evenwichtig energiebeleid. Voor de verdere uitwerking is het echter beslist noodzakelijk om veel concreter te worden en keuzes te maken.

Er is in het rapport geen enkele aandacht voor de positie, belangen en invloeden van betrokken stakeholders, terwijl die in de vrije markt vaak van doorslaggevend belang zijn. Er worden intenties uitgesproken terwijl marktpartijen de elektriciteitsvoorziening voor de komende periode al bijna volledig hebben ingevuld met grootschalig vermogen zonder warmtekracht. Welke invloed hebben nationale en internationale overheden nog echt?

In het rapport wordt veel aan de markt overgelaten, terwijl anderzijds erkend

wordt dat vooral de 'olie- en gasmarkt' steeds meer gedomineerd worden door enkele overheden die geen enkel belang hebben bij marktwerking, maar wel bij een monopoliepositie. Daarom wordt in het rapport gepleit voor gezamenlijk optreden van de EU. Hier zit een bijna onoverbrugbaar spanningsveld.

Wanneer West-Europa inzet op meer grootschalig gas- en kolenvermogen dan is Nederland een uitstekende keuze voor koelwater, brandstoflogistiek en hoogspanningsnetten. In Nederland zijn echter bijna alle plannen zonder warmtekracht gepland en zouden juist lokale warmtekrachtopties ook in Duitsland en België de voorkeur moeten hebben. In de huidige marktstructuur hebben grote producenten echter nauwelijks belang bij minder flexibel warmtekrachtvermogen.

Er is in het rapport weinig aandacht voor warmte, terwijl dit in volume veel groter is dan elektriciteit en veel meer mogelijkheden biedt voor energiebesparing en verdere verduurzaming. De grote omvang van energiegebruik voor feedstock en logistiek komt nauwelijks aan de orde. De verschillende opties kunnen niet los van elkaar worden gezien. Keuzes hebben direct invloed op andere opties. Bijvoorbeeld: veel windvermogen is nauwelijks te combineren met veel basislast, de inrichting van de netten wordt vooral bepaald door de in te zetten aanbodopties en de (in)flexibiliteit van de vraag.

Er ontbreekt een regisseur om de effecten van de diverse opties voor het totale systeem te beoordelen. Aanbieders hebben vooral oog voor minimale belemmeringen voor hun opties en maximale doorsluiting van de problemen naar de netbeheerder. Laten we besparingsmogelijkheden van apparaten en producten volledig aan de markt over of kiezen we voor verboden, dan wel geboden? Voor een grotere publieke betrokkenheid is de persoonlijke footprint en de wijze waarop je die kunt beïnvloeden van groot belang.

CIRKEL DOORBREKEN

Om de vicieuze cirkel te doorbreken en een transparante basis voor beleid en investeringsbeslissingen te krijgen, is het noodzakelijk alle mogelijke vraag, aanbod en opslagopties objectief te kunnen beoordelen voor de werkelijke kosten, milieuprestaties, technische mogelijkheden, voorzieningszekerheid, (blokkering van) innovatie en de effecten over de gehele technische, economische en energetische ketens. Dit geeft een beeld van de haalbaarheid van de doelstellingen.

Vervolgens moet worden vastgesteld in hoeverre er blokkeringen in de markt zijn door belangen en gedrag van stakeholders, de marktstructuur en de bestaande regulering en welke stuurmechanismen nodig zijn om deze blokkeringen op te heffen. Dit vraagt om een breed maatschappelijk draagvlak, samenwerking en de inzet van voldoende goede vakmensen voor innovatie, implementatie en bedrijfsvoering. Willen we ons persoonlijk inzetten voor een dergelijk Deltaplan voor energie en milieu?

* *Teus van Eck is onafhankelijk adviseur energie en milieu*